

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOĞU

“Düşünce Diplomasisi:
Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOĞU

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

Türk - Nordik Stratejik Diyalogu

“Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

(Türkiye ve Nordik Ülkeleri)

Dünyadaki temel trendlere bakıldığında “toprak ve makineyi” takiben “bilgi ve bilgiye dayalı ürünler” temelli yeni ekonomi çağında küresel rekabet “mikro-milliyetçilik”, “entegrasyon” ve “öngörülemezlik” üzerinden gelişmekte, hayatın ve devletin yeni doğasını belirleyen meydan okumaların; “kaynak ve paylaşım krizi”, “üretim-tüketim-büyüme” formülünün sürdürülemezliği, Çin kaldıracı ile “orta sınıfın tasfiyesi”, “enerji, su ve gıda güvensizliği”, hayatın her alanında “4. boyuta geçiş”, “işgücünde insan kaynağının tasfiyesi”, değişen devlet doğası ve beklenti yönetimi temelinde “sert güçten yumuşak ve akıllı güce geçiş” olduğu temel referanslar olarak şekillenmektedir.

Tüm bu temel parametreler içerisinde, teknolojidaki dönüşümler; yapay zeka, sanal/artırılmış gerçeklik ve mobilite merkezli gelişerek tüm insan hayatını ve doğasını değiştirmeye adaydır. “Endüstri 4,0” ve “Toplum 5,0” kavramlarının dünyanın dönüşümünü endüstri ve toplum boyutları ile yönetmek açısından önemli başlıklar olduğu aşikârdır. Bir diğer etken de Çin’in dünya sahnesinde her geçen gün etkinleşmeye başlamasıyla oluşturduğu türbülanstır. Yeni İpek Yolu projesi “Kuşak ve Yol”; hem karadan hem denizden yüzden fazla ülkeyi ilgilendiren bir küresel entegrasyon projesi olarak şekillenmekte, iktisadi pastanın dağılımını kalıcı olarak değiştirmektedir. Orta sınıfı olmayan ülkelerde, otoriter rejimler ya da kaos, iki seçenek olarak önümüzde durmaktadır. Bölgesel ve küresel güvenlik anlamındaki iş bölümünün nasıl yapılacağı ve bedellerinin nasıl paylaşılacağı da önümüzdeki dönemin tartışma konuları olmaya adaydır.

Güvenlik üzerinden yeni ittifakların gelişmesi ise başat ülkelerin aldıkları risklerden ve inisiyatiflerden okunabilmektedir. Mülkiyet ve güç kavramlarının niteliği ile iş modeli tarihsel olarak değişmektedir. “Başarıda Başarısızlık” sendromu yaşayan AB’nin geleceğini; Brexit sonrası Batı’da yeniden canlanan kamplaşmanın sonuçları belirleyecektir. Tüm bu gelişmelerle birlikte, “Güvenliğin Ekosistemi”, hukukuyla birlikte değişmektedir. “Güvenlik - Demokrasi” ikilemini bundan sonra çok daha fazla yaşanacaktır. Çünkü orta sınıfı eriyen ve güvenlik eksenini sofistike bir zemine kayan ülkelerde demokrasinin yaşatılması zordur. “Güvenlik bize otoriter rejimler mi getirecek” sorusunun daha fazla tartışılması gerekmektedir.

Türkiye; 84 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOĞU

Yakında tarihte adı sürekli olarak krizlerle anılan Balkanlar, Orta Doğu ve Kafkaslar üçgeninde yer alan Türkiye, bu sorun alanlarından doğal olarak etkilenmekte, öte yandan, bölgesel gelişmeleri gücü nispetinde etkilemektedir. Bu çerçevede Türkiye, köklü devlet ve diplomasi geleneği sayesinde dâhili ve bölgesel krizleri çözme kapasitesine sahip, stratejik ve ekonomik açıdan göz ardı edilemez bir başat ülke olduğunu göstermiştir.

İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka, İzlanda ve Grönland'dan oluşan Nordik (İskandinav) ülkeleri toplam 27 milyon kişilik nüfuslarına rağmen bilimsel ve teknolojik kapasiteleri, gelişmiş insan kaynakları, ileri teknolojiye dayalı sanayileri, doğal kaynak zenginlikleri vb. sayesinde toplam GSYİH'sı 1,6 trilyon doları aşan bir ekonomiye sahiptirler.

Nordik ülkelerinin, yakın zaman öncesine kadar Avrupa merkezli modern uluslararası sistemin kiyısında yer almaları, bu ülkelere bir takım tarihî fırsatlar sunmuştur. Bir yandan uluslararası sistemin merkezi olan Batı Avrupa'ya yakın oldukları için buradaki ekonomik ve bilimsel gelişmelerden yararlanma imkanına sahip olurken, öte yandan sistem içerisindeki gerilimlerden ve krizlerden uzakta kalmayı çoğu zaman başarabilmişlerdir. Böylece Nordik ülkeleri daha müreffeh toplumlar, daha gelişmiş ekonomiler ve daha barışçıl diplomatik ilişkiler kurma konusunda nevi şahsına münhasır sosyo-ekonomik yapılar oluşturmuşlardır. Bu diplomasi geleneği sayesinde Nordik olarak adlandırılan Bölge Ülkeleri arasında kalıcı, müsmir ve barışçıl uluslararası ilişkiler için küresel düzeyde örnek sayılabilecek işbirliği süreçleri geliştirmişlerdir. Nordik Bakanlar Konseyi ve bazı ülkelerde açılan ortak büyükelçilikler bu işbirliğinin kurumsallaşmış, somut veçhesini göstermektedir.

Türkiye'nin Nordik ülkeleri ile ticaret hacmi 8 milyar dolara yakındır. Trilyon dolarlık ekonomilere sahip taraflar arasındaki bu ticaret hacmi oldukça küçüktür. Ayrıca, ticari denge Türkiye aleyhine gerçekleşmektedir. Nordik ülkeleri tarafından küresel düzeyde gerçekleştirilen yabancı yatırımlar ve sermaye birikimi gibi olgular açısından değerlendirildiğinde, Türkiye'ye bu ülkelerden gelen doğrudan yabancı yatırım miktarının da son derece düşük olduğunu belirtmek gerekir. Yine de, Nordik ülkeleri vatandaşlarının Türkiye'yi ziyaret rakamlarının son dönemde yıllık 1 milyon kişiyi aşması ise sevindirici bir durumdur. Öte yandan, Nordik ülkelerinde iki yüz binin üzerinde Türk vatandaşı yaşamaktadır.

Türkiye'nin Nordik ülkeleri ile ilişkilerinin düzeyi, potansiyelin oldukça altındadır. İki taraf arasındaki ekonomik ilişkilerin gerçekçi ve kalıcı bir zeminde çok daha iyi düzeylere taşınabileceği açıktır. Türkiye'nin bölgesel ve küresel düzeyde gittikçe artan etkinliği yanında Nordik ülkelerinin küresel ve bölgesel barış ve istikrarın sağlanması ve kalıcı hâle getirilmesi noktasındaki katkıları iki taraf ilişkilerinin potansiyeli açısından dikkate alınmalıdır. Teknoloji paylaşımı, akademik değişim, denizcilik, enerji, yatırım, göç ve güvenlik alanlarında da gittikçe artan işbirliği potansiyeli mevcuttur.

Nordik ülkeleri, Asya ve Afrika bağlantılarını güçlendirme konusunda Türkiye ile işbirliğinden istifade edebileceklerdir. Türkiye'nin Avrupa ile yaşadığı sorunların aşılmasında bu ülkelerle geliştireceği yakın ilişkilerin katkısı önemli olacaktır. Norveç ve İzlanda gibi Nordik ülkeleri, Türkiye gibi, AB'ye üye olmamalarına rağmen, birlik ile yakın ilişkiler içerisindedirler. AB üyesi olmayan Nordik ülkelerinin AB ile ilişkilerinin yakın takipte tutulması ve bu ülkelerle Türkiye arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi Türkiye - AB ilişkilerinin geleceğine ışık tutacaktır.

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOĞU

Nordik ülkeleri son iki yüzyıldır kendi aralarında oluşturdukları diyalog ve barış ortamından da cesaret alarak, küresel düzeydeki siyasi çatışmaların çözümü konusunda dikkat çekici projeler geliştirmişler; savaş ve barış araştırmaları konusunda öncü kurumlar oluşturmuşlar ve araştırmalar gerçekleştirmişlerdir. Filistin - İsrail barış görüşmeleri ile Türkiye’de bir dönem etkili olan Çözüm Süreci görüşmelerinin Oslo’da gerçekleştirilmiş olması tesadüf değildir. Önümüzdeki dönemde de Türkiye’yi kuşatan bölgelerdeki savaş, çatışma ve barış çalışmalarında Nordik ülkelerinin etkisinin devam etmesi olasılığı yüksektir. Bu nedenle, gerek Türkiye’nin kendini iyi ifade etmesi, gerekse bölgesel çatışma alanları için daha somut çözüm önerileri geliştirilebilmesi açısından Türkiye’nin Bölge ülkeleriyle ilişkilerini geliştirmesi önem arz etmektedir.

Bu çerçevede, Türkiye ile Nordik ülkeleri arasındaki mevcut ilişkilerin daha ileri düzeylere taşınması gereği açıktır. **Türk - Nordik Stratejik Diyalogu**; karşılıklı potansiyellerin ve mevcut işbirliğinin nasıl stratejik bir işbirliğine dönüştürülebileceğini ortaya çıkarmayı ve stratejik kapasite inşasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. **Stratejik Diyalog** ile; ilgili kurumların yakından tanınması, sivil toplum etkisinin artırılması, kaynakların ve çalışma alanlarının geliştirilmesine dair uzmanlık birikimlerinden faydalanılması, tanıtma faaliyetlerine katkı sağlanması, akademik işbirliği imkanlarının araştırılması ve tüm bu çalışmaların bütünlük içerisinde değerlendirilmesini sağlayacak stratejik bir yaklaşım geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

İki taraf, kritik öneme sahip uzun vadeli çıkarların sürdürülebilirliği açısından çok daha etkili bir stratejik işbirliği geliştirebilir. Bu noktada olaylara daha geniş bir jeopolitik bakış açısı ile bakma ihtiyacı vardır. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematiği içerisinde Türkiye - Nordik ülkeleri ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir. Kültürel yakınlık ve benzerlikler de keşfedildikçe bu yönelimi teyit edecektir.

Bu noktada gerçekleştirilmesi planlanan **Türk - Nordik Stratejik Diyalogu**’nun amacı, sorun alanlarını ihmal etmeden yeni dönemde ilişkilerdeki fırsatlar ve tamamlayıcılık ilişkisini stratejik bir bakış açısı ile kamuoyları nezdinde ortaya koymak ve kurumsal, entelektüel bir zemin inşa etmektir.

Ana Tema

Türk - Nordik İlişkileri; Yeni Normaller ve Bağımlılık İnşası

Alt Temalar

Yeni Dengeler Yeni Ekonomi

Ekonomik İlişkiler: Fırsatlar ve Engeller

Bölgesel Barış İnşası Çabaları: Türkiye - Nordik Ülkeleri

Türkiye AB İlişkileri ve Nordik Ülkeleri

Teknolojik, Akademik ve Kültürel İşbirliği

Orta Doğu, Afrika, Orta Asya Ülkeleri İkili ve Çok Taraflı İşbirliği

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOĞU

Enerji, Jeopolitik ve Güvenlik İşbirliği

ABD ve Yeni Ortaklarla İlişkiler

Temel Sektörler

Kamu Diplomasisi, Eğitim ve Dil

Kültür ve Turizm

İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı

Sağlık ve Sağlık Turizmi

Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar

Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme

Bankacılık ve Finans

Ekonomi ve Ticaret

Medya ve İletişim

Bilim ve Teknoloji

Marka Şehirler ve Çevre

Savunma ve Uzay Sanayi

ÇALIŞMA VE ETKİNLİKLER (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Türk - Nordik Akil Kişiler Kurulu Toplantıları/Çalışmaları

Kapasite ve Ekosistem Envanteri Oluşturulması

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

Pro-aktif Politika Önerileri Geliştirilmesi

Yuvarlak Masa Toplantıları/Çalıştayları

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOĞU

Çok Taraflı Çalıştaylar/Çalışmalar

Sektör Çalıştayları/Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Modellemeler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının, tarafların karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar